

پیش‌گفتار

عامل اصلی قیام امام حسین علیه السلام امر به معروف و نهی از منکر در چارچوب بازگشت به قرآن و سنت و سیره نبوی و علوی است. در عبارت آن حضرت مشکل مردم و جامعه و دولت در انحراف و تحریفی است که در طول پنجاه سال در میان امت رواج یافته و امور غیر دینی و خرافات به جای اسلام حقیقی نشسته و در حقیقت جامعه و پوستین اسلام را وارونه به تن اسلام و مسلمین کرده اند. آن حضرت از اصلاح در امت جد خویش نه اصلاح در دین اسلام سخن می‌گوید. اصلاح‌گری ایشان در حوزه عمل اجتماعی و سیاسی است.

امام در وصیت‌نامه‌ای به محمد بن حنفیه می‌نویسد: «إِنِّي مَا خَرَجْتُ أَشْرَأَ وَلَا بَطْرَأَ وَلَا مَفْسَدًا وَلَا ظَالِمًا إِنَّمَا خَرَجْتُ لِطَلْبِ الْإِصْلَاحِ فِي أُمَّةٍ جَدِّي...»^۱ عامل اصلی قیام را توضیح می‌دهد؛ به این معنا که اگر یزید و یزیدیان وی را از بیعت کردن معاف می‌داشتند و اگر دعوت کوفیان هم نبود، امام به حکم وظیفه شرعی خویش نمی‌توانست قیام نکند، زیرا تکلیف شرعی حکم می‌کرد که امر به معروف و نهی از منکر کند و در برابر ظلم سکوت نکند.

بنابراین عامل اصلی امر به معروف و نهی از منکر در قالب اصلاحات امت اسلام عمده‌ترین، ارزشی‌ترین و اصلی‌ترین عاملی است که موجب شد تا قیام حسینی شکل گیرد، زیرا بدبختی امت‌های پیشین به سبب ترک امر به معروف و نهی از منکر و اصلاح‌گری مردمان آن بوده است. خداوند در قرآن می‌فرماید:

۱. مقتل خوارزمی، ج ۱، ص ۱۸۸.

﴿فلولا كان من القرون من قبلكم اولوا بقية ينهون عن الفساد﴾^۱

چرا در نسل‌های پیشین و گذشته عده‌ای مردم با مایه عقل و فکر و درایت نبوده‌اند که با فسادها مبارزه کنند تا این گونه دچار انحطاط و انقراض و عذاب نشوند؟

درباره علت هلاکت قومی می‌فرماید:

آنان بدبخت و بی‌چاره‌هایی بودند که از منکر نهی نمی‌کردند و با فساد مبارزه نمی‌نمودند و بسیار رفتار و کرداری نابهنجار داشتند.^۲

از این‌رو به امت اسلام فرمان می‌دهد که به عنوان یک وظیفه همگانی و هم‌چنین به عنوان وظیفه خاص برای عالمان و اولوا بقیه می‌بایست امر به معروف و نهی از منکر و اصلاح‌گری را پیشه خویش کند.^۳

به نظر قرآن راه رستگاری و سعادت در دنیا و آخرت بر عمل به وظیفه نظارت همگانی است؛ زیرا بدون نظارت همگانی هنجارها جای خود را به ناهنجاری‌ها می‌دهد و رفتارهای نادرست بر جامعه حاکمیت می‌یابد.

امر به معروف و نهی از منکر یک اصل اجتماعی است و متوجه به حوزه عمل و هنجارهای اجتماعی و سیاسی می‌باشد. از این رو یک اصل عملیاتی و اجرایی در حوزه عمل اجتماعی است و ارتباط تنگاتنگی با جامعه دارد. تأکید قرآن بر این که راه دست‌یابی به فلاح و رستگاری در آن نهفته است به معنای آن است که رستگاری در اندیشه و بینش قرآنی ارتباط تنگاتنگی با اصلاحات و رفتار درست اجتماعی دارد.

از این روست که قرآن امر به معروف و نهی از منکر را هم در این آیه و هم‌چنین در آیه ۱۰۳ سوره آل عمران به اعتصام اجتماعی و اتحاد اسلامی مرتبط کرده است. دستور خداوند به این که: ﴿ولتكن منكم امة يدعون الى الخير﴾، پس از دستور به: ﴿واعتصموا بحبل الله جميعاً ولا تفرقوا﴾، نشان می‌دهد که مراد از امر به معروف و خیر، چیزی جز امر اجتماعی نیست. از این رو گفته شده است که منظور قرآن از خیر در آیه همان اتحادی است که در آیه پیش بدان فرمان داده است. بنابراین لازم است که در میان امت جمعیتی نخبه و روشنگر و منتقد و مصلح باشد که به عنوان صاحبان خرد، مردم را به وحدت و

۱. سوره هود، آیه ۱۱۶.

۲. سوره مائده، آیه ۷۹.

۳. سوره آل عمران، آیه ۱۰۴.

اتحاد بخوانند و با مبانی و اصول تفرقه و عوامل آن جهاد و مبارزه کنند و اصول و مبانی اتحاد را تحکیم بخشند.

دفتر تبلیغات اسلامی و سازمان تبلیغات اسلامی وظیفه خود می‌دانند این رسالت بزرگ حسینی را تداوم بخشند و از مبلغان، سربازان فداکار حضرت بقیه‌الله علیه السلام که خود از اولوا بقیه هستند انتظار داریم با احیای این فرهنگ ناب، جامعه را به سوی خیر و صلاح راهنمایی کنند.

سازمان تبلیغات اسلامی

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم